

دیوان

قصیدہ و غزل

حکیم نظامی گنجوی

پیام توسل

سرشناسه	: نظامی، الیاس بن یوسف، ۴۵۳۰ - ۴۶۱۴ ق.
عنوان قراردادی	: دیوان برگزیده Nizami Ganjavi Divan .Selection
عنوان و نام پدیدآور	: دیوان قصیده و غزل/ نظامی گنجوی؛ مصحح سارا ابراهیمی
مشخصات نشر	: تهران: پیام توسعه، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	: ۱۱۱ ص؛ ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک	: 978-964-7366-26-7
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان مکرر: گنجینه.
زبان دیگر	: گنجینه.
موضوع	: شعر فارسی -- قرن ۴ ق.
موضوع	: Persian poetry -- 12th century
شناسه افزوده	: ابراهیمی، سارا، ۱۳۶۳ -، مصحح
رده بندی کتب	: ۱۳۹۵ آ/۱۱۹ PIR۵۱۲۹
رده بندی دیویی	: ۸۱۴/۲۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۴۶۴۰۵۷۲

پیام توسعه

دیوان قصیده و غزل

حکیم نظامی گنجوی

مصحح: سارا ابراهیمی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: ماهان

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶؛ تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه؛ قیمت: ۱۰۰،۰۰۰

شابک: ۷-۲۶-۷۳۶۶-۹۶۴-۹۷۸

مقدمه

با همه کسرم و گنجکاوای های چندین ساله، عاقبت دیوان قصیده و غزل نظامی ما ا به دست نامد. این دیوان تا زمان شاه عباس بزرگ در کتابخانه دولت ایران موجود بود و در سال ۱۳۰۰ تهریزی در سفینه خاص خود که اکنون نزد ما موجود است از آن دیوان یک نسخه را پیدا کرد و چند بیت انتخاب کرده، ولی اکنون در کتابخانه های معروف عالم اثری از آن دیوان نیست. عکس سه نسخه دیوان نظامی از برلن و لندن و سواد چهار نسخه از هندوستان و یک نسخه از تبریز اینک ما را در دست است ولی هیچ کدام دیوان حقیقی نظامی نیست و تمام این نسخه ها یک مأخذ داشته و بر طبق استفادتی که از نسخه تبریز حاصل شده مرسوم گردید یک نظامی تهریزی هم وجود داشته که می خواسته است به روش نظامی سر بگوید و دیوانی هم داشته. شاعری هم به نام نظام استرآبادی وجود داشته و ما در کتابت نظامی های دیگر هم در عصر صفویه بوده اند، مانند خاقانی محلاتی در عصر عباسیه و یک متذوق اشعار، اینان را به نام حکیم نظامی گنجوی در دفتری جمع آوری کرده با مقداری از اشعار معروف نظامی و ازین دفتر خراب و اشتباه چندین نسخه نگاشته شده و در کتبخانه های هندوستان و اروپا به نام حکیم نظامی گنجوی ضبط شده است.

این گونه وقایع و حوادث و جنایتها نسبت به کتب اساتید فراوان است.

دیوان استاد ظهیرالدین فارابی که این اواخر در اصفهان چاپ شده، مشتمل است بر اشعار شمس طوسی و غزلیات ظهیر اصفهانی که یکی از شعرای عصر صفویه است و اتفاقاً دیوان او با همان اشعار در کتابخانه ما موجود است. شگفت در این است که جمع آورنده این دیوان چون در قصیده شمس طوسی تخلص شمس را

دیده، راه تحقیق را وسیع کرده و در مقدمه کتاب می‌نگارد: «ظهر فارابی گاهی هم شمس تخلص می‌کرده»

ادبا و فضایی معاصر هم کمتر دقت در کار روا داشته و دیدیم که به سختی می‌توانند اشعار ظهر فارابی استاد باستانی را از اشعار ظهر اصفهانی (صاحب روش و سبک عصر صفوی آن هم ناقص) تمیز بدهند.

در بعضی از نسخ قدیم دیوان سعدی نیز پاره‌ای از غزلهای همام تبریزی و به ری از غزلهای نزاری قهستانی که یکی از غزلهای او هم در دیوان نظامی آمده به نام سعدی سبزه شده است.

بارز اینک این هفت دیوان نظامی که از گنجخانه‌های مختلف جهان در دست ماست و همه از یک بگ استنساخ شده، بیشتر راجع به نظامی تبریزی و نظام استرآبادی و سایر نظامی‌های عصر صفوی است و مقداری از قصیده و غزلهای نظامی را هم جمع‌کننده این دتر از جنگ‌ها و تذکرها بر آن افزوده است.

چون ما اگر فقط اشعار نظامی را این در آنها نقل و بقیه را ترک بگوییم شاید کسی خیال کند که اشعار نظامی را سبزه و ترک کرده‌ایم، و به علاوه نسبت این اشعار فرومایه و پست بدان استاد بزرگ علوی تمام خیانتی است بزرگ، بدین سبب تمام اشعار را در سه بخش به شرح ذیل نقل می‌کنیم.

بخش اول. قصیده و غزلهای مسلم نظامی

بخش دوم. اشعار مشکوک

بخش سوم. اشعاری که مسلم از نظامی‌های عصر صفوی است